

De hooiwagen *Nelima doriae* (Canestrini, 1871) bevestigd voor België

Luc Vanhercke & William Slosse

l.vanhercke@skynet.be

Abstract

In 2010 the first author expressed his opinion that *N. doriae* was to be found in Belgium if an adequate sampling method would be used.

Soon thereafter, in the autumn of 2011, W. Slosse stumbled upon a healthy population in the dunes at the Belgian coast.

A short description of their behaviour and of the habitat where they live is given. Two older finds of *Nelima* are discussed. We have now two certain and one possible records of *N. doriae* in our country. The assumption is expressed that because of the large gap (in time and space) between the finds, *N. doriae* is probably much more wide spread than we know. A map is provided.

«Als we kijken naar de soorten die recent in Nederland aangetroffen werden (WIJNHOFEN, 2009), kunnen we zeker nog drie extra soorten verwachten. Het is wellicht doordat wij geen handvangsten doen, dat ze nog ontbreken. Het gaat om: *Nemastoma dentigerum*, *Astrobunus laevipes* en *Nelima doriae*.» schreef de eerste auteur nog niet zo lang geleden in het overzicht van de Hooiwagens in België (VANHERCKE, 2010). Van de derde is inmiddels een gezonde populatie in ons land aangetroffen.

Midden oktober 2011 had W. Slosse te Koksijde (UTM DS76) een hem onbekende hooiwagen gevonden. Op 22 oktober heeft hij uiteindelijk 1 mannetje, 5 wijfjes en 7 subadulten kunnen verzamelen. Dit was voldoende materiaal om de exemplaren te kunnen determineren als *Nelima doriae* (Canestrini, 1871): de eerste zekere melding voor België. Enkele dagen later werden er op dezelfde plek een dertigtal exemplaren aangetroffen, het merendeel subadulten.

De tuin waar de dieren zich ophouden ligt in de duinen op de overgang naar de polders. Er werden al in de jaren 1920 populieren aangeplant. De helling is naar het zuiden gericht. Er staat Meidoorn, Sering en Liguster en in de kruidlaag vinden we hoofdzakelijk Fluitekruid en Lookzonder-look.

De adulten houden zich op in de onderste zone van de struiklaag; juvenielen stoppen zich weg onder gevallen bladeren of zitten, in typische *Leibonium*-stijl, op de onderste zone van muren. Ze houden ook bijzonder van

de stapel dakpannen die zichtbaar is in de foto. Begin januari 2012 zaten ze daar nog volop te genieten van het warme weer en begin maart waren er nog steeds enkele exemplaren present.

Dat komt goed overeen met de observaties die H. Wijnhoven (2007) geeft voor zijn vondsten in Nederland. Ik verwijs graag naar dat artikel voor een uitgebreide beschrijving van de soort en de waarnemingen bij onze noorderburen.

Deze ontdekking bracht er ons toe om twee eerdere meldingen van *Nelima* eens nader te bekijken.

In het kader van een project om tot een praktisch systeem te komen om bosbodems te kunnen evalueren op basis van biotische factoren werden er in 50 Vlaamse bossen bodemvallen geplaatst gedurende één jaar vanaf de lente van 1997 (DE BAKKER et al. 2000).

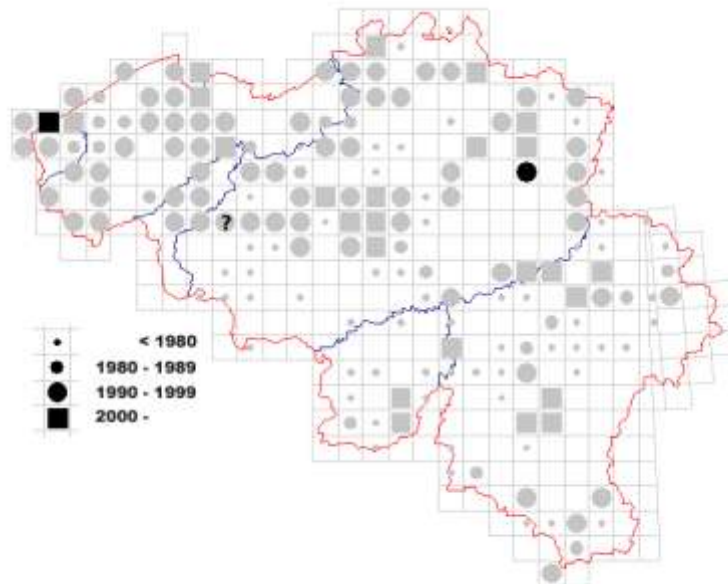
Eén van die staalname plekken was aan de Oude Mombeek te Wimmertingen (UTM FS64). Het betreft een klein populierenbosje in een beekvallei. Er is geen struiklaag en de kruidlaag wordt 's zomers gedomineerd door ruigteplanten als Brandnetel en Kleefkruid. De bodem is er zandlemig en hogerop zandig.

De hooiwagenfauna is er relatief arm met 8 soorten, waarvan er eigenlijk maar drie talrijk zijn: *Rilaena triangularis*, *Lacinius ephippiatus* en *Oligophus tridens* die samen 96% van het aantal gevangen individuen uit maken. Tussen de bijna 800 exemplaren van die plek werd er één enkel wijfje van een *Nelima* soort aangetroffen in het staal van station P3 dat op 3 september 1997 gelicht werd. In mijn collectie had ik tot hiertoe alleen *N. sempronii*, maar door de vangst van *Nelima doriae* in Koksijde, konden we het exemplaar uit Wimmertingen nu met beide soorten vergelijken. Het gaat om een wijfje *N. doriae*. Het grootste deel van de stalen van die 50 bossen zijn nu op naam gebracht, maar het blijft de enige waarneming.

Een derde, meer recente, vondst is gemeld via de site waarnemingen.be. Op 4 november 2010 werd er te Schorisse (UTM ES42) een wijfje verzameld dat als *N. doriae* werd geregistreerd. Het biotoop «Erven, volkstuinten en moestuinten» kan kloppen, maar het gaat om een wijfje en de waarnemer verwijst in zijn motivatie naar de typische tekening waarop de identificatie gebaseerd werd. Wij vinden dat niet volstaan om zeker te zijn. Het dier was bewaard en daarom hadden we gevraagd om het te mogen bekijken. Helaas is het buisje nog niet opgedoken en daarom zetten we deze melding met een vraagteken op de kaart.

Hoe dan ook *N. doriae* brengt het totaal aantal soorten Hooiwagens in België op 30.

De eerste waarneming is al 15 jaar oud; de vondsten liggen geografisch ver uit elkaar en het biotoop is in ruime mate aanwezig. Mijn conclusie is dat *N. doriae* wellicht veel wijder verspreid en talrijker aanwezig is dan we vermoeden. We moeten maar eens wat meer handvangsten gaan doen.

***Nelima doriae* in België**

Wijfje van *Nelima doriae*.

Referenties

- DE BAKKER, D., MAELFAIT, J.-P., HENDRICKX, F., VAN WAESBERGHE, D., DE VOS, B., THYS, S. & DE BRUYN, L., 2000. A first analysis on the relationship between forest soil quality and spider (*Araneae*) communities of Flemish forest stands; *Ekológia* (Bratislava), 19, Supplement 3: 45-58.
- VANHERCKE, L., 2010. Hooiwagens in België – een overzicht. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 25(2): 138-157.
- WIJNHOFEN, H., 2007. De hooiwagen *Nelima doriae* nieuw voor Nederland (Arachnida: Opiliones). *Nederlandse Faunistische Mededelingen*, 26: 69-75.
- WIJNHOFEN, H., 2009. De Nederlandse hooiwagens (*Opiliones*). *Nederlandse Faunistische Mededelingen – Entomologische tabellen* 3.